

Vándorcsillagok: Szolnokon és Zalában is több lábon állnak a helyi csoportok

A Vándorcsillagok című webcast áprilisban debütált az MCSE Facebook-oldalán és Youtube-csatornáján. A műsor célja, hogy bemutassa a kisebb-nagyobb amatőr csillagászati egyesületeket, csillagvizsgálókat és szakköröket, elsősorban az MCSE vidéki csoportjait. Ezek a lokális közösségek már a '90-es évek elejétől fogva az egyesület szerves részét képezik. Belső szervezeti egyébként rugalmasan formálhatóak a helyi igényeknek megfelelően, ugyanakkor minimális adminisztrációs teher mellett élvezik az anyaegyesület hivatalos státuszából eredő lehetőségeket. Tagadhatatlan azonban, hogy az utóbbi években több csoportnak is komoly nehézségekkal, olykor pedig a megszűnéssel kellett szembenéznie. A nagyobb mobilizáció és a tudományos(nak vélt) információk könnyebb elérhetősége szintén a kis helyi csoportok ellen dolgozott. Sok szempontból azonban továbbra is nélkülözhetetlenek az alulról szerveződő amatőr csillagászati csapatok. Ilyenek például a helyi távcsöves bemutatók szervezése, a potenciális új tagok megszólítása, az ismeretterjesztés személyes aspektusa, a hagyományörzés, és – talán mind közül a legfontosabb – a közösségépítés. Reményeim szerint a Vándorcsillagok mélyremenő beszélgetései a dicső múlt felidézésén túl aktualitásokkal is tud majd szolgálni, nem is beszélve az egyes csoportok specialitásairól. Főként ez utóbbi aspektusról fog szólni a webcasteket követő és jövőben (remélhetőleg) rendszeresen jelentkező Meteor-cikksorozat. Habár egy másfél órás beszélgetés lényegét nem lehet összefoglalni pár bekezdésben, de remélhetőleg kedvet tud csinálni a műsor utólagos megtekintéséhez.

A Vándorcsillagok első vendégei Ujlaki Csaba és Szabó Szabolcs Zsolt voltak a januárban megalakult MCSE Szolnoki Csoport képviselőiben. A másfél órás beszélgetés első felében mélyre merültünk a szolnoki

Nagy pillanat a szolnoki toronyház életében: beemelik a csillagvizsgáló kupuláját (1979)

amatőr csillagászat múltjában. Volt is miben: a városban már nyolcvan évvel ezelőtt is voltak ismeretterjesztő törekvések; a Dankó Sándor neve fémjelzte szakkör pedig évtizedeken keresztül működtette a csillagászati közeletet a Tiszamenti Vegyi Művek égisze alatt. A megyei TIT-nek köszönhetően a '80-as évektől kezdve már két bemutató csillagvizsgáló is működött a városban, az évtized végére mégis elfogyni látszott a lendület. Ebben hozott változást 1991-ben az Ujlaki Csaba által is alapított Kopernikuszkör, amelynek tagjai önképző módon sajátították el a csillagászat csínját-bínját, hétről hétre egy-egy újabb témát feldolgozva. Ez a tevékenység pedig számos tehetséget állított (amatőr csillagászati) pályára, köztük óriásteleszkóp mellett dolgozó kutatót,

Szabó Szabolcs Zsolt és egy gyermekcsoport a szolnoki toronyház tetőteraszán

magáncsillagvizsgáló-tulajdonost, ismeretterjesztőt, szakcsillagászt – felsorolni is nehéz lenne.

Talán épp a három évtizede olajozottan működő Kopernikusz-kör tevékenysége miatt történhetett, hogy az amatőrcsillagászokban gazdag megyeszékhelyen (egy rövid fellángolástól eltekintve) még nem működött MCSE csoport. Ez azonban a közelmúltban megváltozott, az MCSE elnökségében is szerepet vállaló Szabó Szabolcs Zsolt vezetésével ugyanis megalapították a Szolnoki Csoportot. Hogy ez nem csak egy újabb címkét jelent a szolnokiak számára, azt már a beszélgetésünk elején megtudtuk: a Kopernikusz-csoport a szakköri tevékenység és a közösségépítés miatt őrzi meg kiemelt fontosságát; az MCSE helyi csoport elsősorban a szolnoki csillagászati törekvések külső képviselője miatt alakult meg; a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei TIT pedig helyszínt és hivatalos státuszt biztosít az ismeretterjesztő tevékenységeknek. Utóbbiból akad bőven, a szolnokiak ugyanis rendszeresen fogadnak csoportokat, évente sok ezer iskolásnak mutatják be a csillagá-

zat- és földtudomány titkait, időnként a szó szoros értelmében kiváltva a fizika- és földrajz órák idevágó témáit. Hasonlóan a TIT égisze alatt vált lehetővé a korábbi aktív pályázati tevékenység is, amelynek látványos eredményei többek között a járványhelyzet előtti mobilplanetáriumos előadások; újonnan pedig már MCSE-csoportként is szereztek be új „játékszereket”, egy binokulár-benézőt és a felfutó napaktivitásra tekintettel egy Herschel-prizmát.

Mindezen széleskörű tevékenységeknek és eszköztárnak a TIT Uránia Bemutató Csillagvizsgáló ad otthont, amely a város fölé magasodó 24 emeletes toronyház, hazánk legmagasabb lakott épületének tetején feszkel. A legfelső emelet tehát a Kopernikusz-kör és a Szolnoki Csoport központja is egyben, ide szervezik a rendszeres szakköri alkalmakat és innen történnek az észlelések is. Utóbbi tevékenység egyre látványosabb asztrófotós aktivitással egészült ki, amelynek eredményeit a csoport tagjai rendszeresen közzéteszik a Facebook-oldalukon, az MCSE észlelés-feltöltőjén és akár itt, a Meteorban is. Újabban a Nap egyre

meteor

erősödő aktivitása jelent visszatérő témát és irányt a távcsőpark fejlesztésére, de a toronyház nyújtotta egyedi perspektívából készült asztrofotók is megunhatatlanok.

A Vándorcsillagok májusi vendégei az ország másik feléből, Zalaegerszegről „érkeztek”. Sőt, a helyi MCSE-csoport, egyben a Vega Csillagászati Egyesület (VCSE) vezetője, Dr. Csizmadia Szilárd még azon is túlról, minthogy évek óta a berlini központú

Csizmadia testvérpár, Ákos és Szilárd, akik harminc évvel ezelőtt előbb hatodmagukkal megszervezték a kötetlenebb alapon működő Vega Csillagászati Klubot, majd formális keretek közé lépve 1994-ben megalapították a Vega Csillagászati Egyesületet (VCSE). Utóbbinak immár 186 tagja van, és ez a szám évek óta lineárisan növekszik, ezzel pedig a VCSE vitathatatlanul a második legnagyobb csillagászati egyesület hazánkban.

Pillanatkép a Vándorcsillagok zalai epizódjából

Német Lég- és Űrkutatási Intézet kutatójaként dolgozik. Rajta kívül Bánfalvi Péter nyugdíjas tanár, a zalai ismeretterjesztés kiemelkedő alakja, valamint Jandó Attila, a VCSE titkára foglaltak helyet virtuális asztalunknál, a beszélgetés elején pedig csatlakozott Ágoston Zsolt is, akinek asztrofotói egy (az adás idején) friss kiállítás keretében voltak megtekinthetőek.

Az MCSE Zalaegerszegi Csoport múltja sok szempontból hasonlóságokat mutat a szolnoki amatőr-történelemmel, mégis egészen máshová fejlődött az utóbbi két évtized folyamán. A rendszerváltást követően a csillagászati ismeretterjesztés Zala megyében is vákuumba került, ugyanis nem volt, aki programokat szervezett volna. Ezen kívánt változtatni az akkor még tinédzserkorú

Korábban jómagam is többször találkoztam olyan véleményekkel, miszerint a VCSE-re az MCSE vetélytársaként kell tekinteni, ami – hazai szinten legalábbis – nem lenne teljesen példátlan. Ebből kifolyólag már a beszélgetésünk elején kíváncsi voltam rá, hogy létezik-e egyfajta (egészséges) rivalizálás a két egyesület között. Beszélgetőtársaim azonban határozottan ellentmondtak ennek az észlelőréti legendának; ahogy Szilárd fogalmazott, el se tudja képzelni miként működne egy ilyen rivalizálás, mivel mindenki egyet és ugyanazt akarja: a csillagos égboltot megmutatni. A VCSE és az MCSE együttműködése tehát remekül működik, amit többek között az is alátámaszt, hogy az MCSE Zalaegerszegi Csoportja is egyfajta szimbiózisban működik a VCSE-vel.

A többi vidéki központú csillagászati egyesülethez mérten relatíve nagy létszámú VCSE tevékenysége messze túlmutat a távcsöves bemutatókon és ismeretterjesztő rendezvényeken. Nem csak honlapjuk jelentkezik rendszeresen új írásokkal, de negyedévente nyomtatott formában is megjelenik színvonalas kiadványuk, a VEGA, amely immáron a 116. lapszámánál tart. Emellett jelen van az egyesület életében az asztrofotózás, a közös észlelések szervezése és az online térben tartott programok is; azonban mind közül kimagyulog a Vega Észlelőtábor. Ahogy fogalmaztak, e körül forog minden – amit külsőként elég nehéz elképzelni annak tükrében, hogy mennyi mindennel foglalkozik az egyesület keménymagja.

És teszik mindezt szabadidejükben, bármiféle honorárium nélkül. Aki otthonosan mozog a hazai amatőr csillagász-körökben, nyilván nem lepődik meg, hogy gyakorlatilag mindenhol társadalmi munkában végzik az ismeretterjesztő tevékenységeket, azonban időnként érdemes aláhúzni, milyen erőfeszítéseket igényel egy hasonlóan produktív közösség felépítése. Emellett üdítő volt látni, hogy beszélgetőtársaim az egyesület pénzügyeiről is teljes nyíltsággal beszéltek. Kiderült többek között, hogy a tagdíjak és az egyszázalékos felajánlások mellett a szintén jelentős pluszmunkát igényelő pályázati források jelentik a VCSE fő bevételeit, az elmúlt évben nagyjából 3,5 millió forintot. Az évenkénti észlelőtábor, amely rendre komoly előkészületeket igényel (már most szerveződik a 2022-es és 2023-as rendezvény!), ehhez képest „csak” nullszaldós szokott lenni, szintén jól mutatva a végások elkötelezettségét. Cserébe viszont egy összetartó közösség épül, nem csak Zalában, hanem országosan is.

Az év további 360 napján azonban a tagság többségével csak az online térben működhet a kapcsolattartás. Részből ezt a célt, valamint a szélesebb körű ismeretterjesztést szolgálja a havi rendszerességű Virtuális Csillagászati Klub a klasszikus ismeretterjesztő előadásaival és az elmaradhatatlan „kérdéss-felelek” szekcióval (megtalálható

a Gaileo Webcast műsorában és Youtube-csatornáján). A VCSE amúgy is igen korán alkalmazni kezdte a közösségi médiaplatformokat, a taglétszám alakulásán pedig szépen kimutatható, miként fordult át meredekebb növekedésbe a VCSE Facebookon való 2010-es (!) megjelenésével. Csizmadia Szilárd meggyőződése, hogy nem a megjelenés helyszíne a fontos, a csillagásznak ugyanis oda kell mennie ismeretet terjeszteni, ahol a célközönség összegyűlik. A kérdésre, hogy a fiatalok körében előszeretettel használt platformok között van-e olyan, ami már számára is túlmenne egy vörös vonalon, szintén azt válaszolta, hogy nem lát ilyet. Sőt, akár még VCSE-s TikTok csatornának sincs elvi akadálya, amennyiben valakinek lenne rá kapacitása (a legfeljebb 60 másodperces videók útján történő fiatalos ismeretterjesztésre jelen sorok írója is kíváncsi lenne).

Idevágó párhuzam, hogy a járványhelyzet során a szolnokiak is a rájuk jellemző lendülettel fogtak hozzá az online tartalomgyártásnak. A Toronyházi esték előadásai, a szakköri alkalmak, az észlelések közvetítése mind-mind élőben nyomon követhető és utólag is visszanezhető a TIT Uránia Bemutató Csillagvizsgáló – Kopernikuszkör Facebook-oldalán. Ez azonban érehetően csak pótlék a számukra, és mindenki alig várja, hogy újra szabadon lehessen látogatni a csillagvizsgálókat. Mind Zala-, mind pedig Jász-Nagykun-Szolnok megyében ugyanis tudják jól, hogy a közösségi médiaplatformok kínálják a legjobb lehetőséget az új emberek elérésére – a távcső melletti személyes jelenlét és a közösségépítés pedig a megtartásukra.

Ha tehát érdekel, miként lehet 2021 Magyarországon közösségi életet szervezni az amatőr csillagászat köré, és hogyan lehet megküzdeni az új idők új kihívásaival, akkor érdemes követni az MCSE Facebook-oldalát – lehet, hogy hamarosan épp a Te lakhelyed lesz a Vándorcsillagok következő vendége.

Barna Barnabás

Az Öreg-dombtól a Laborc utcáig

Talán öt éves lehettem, amikor először megkérdezték, mi szeretnék lenni, ha nagy leszek. Azt válaszoltam: Cousteau kapitány vagy űrhajós.

Aki velem egyidős, nem csodálkozik ezen. A 70-es években vetítette a Magyar Televízió Jacques-Yves Cousteau, vagyis Cousteau kapitány francia tengerkutató dokumentumfilmjeit. Már nem emlékszem, melyik volt rám ilyen nagy hatással, csak arra, hogy Calypso nevű hajójával távoli, elérhetetlen vizekre, mélységekbe vitt el, és ez nekem, falusi gyereknek varázslatosnak tűnt.

Második válaszomat sem kell sokat magyaráznom. Az 1970-es évek az Apollo-űrprogram lázában égtek. Az első Holdra szállást csak elbeszélésekből ismertem, de a későbbi expedíciókat már én is követhettem. Elmémet a család állatorvos barátja is tágitotta, aki amolyan polihisztor, kései reneszánsz ember lévén nyári estéken távoli kvazárokról, pulzárokról, fekete lyukakról mesélt nekem (bár őszintén megvallva, ezek akkoriban nekem mind egybemosódtak). Ha belegondolok abba, hogy egyidős vagyok a pulzárók felfedezésével, akkor szerintem én voltam a legfiatalabb, aki erről valaha Magyarországon értesült.

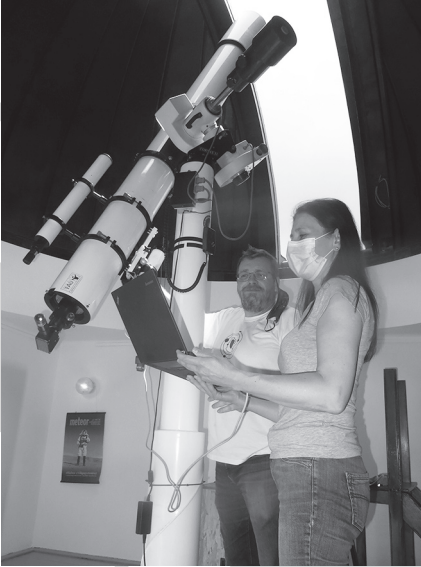
Bár Cousteau kapitány továbbra is nagy kedvenc maradt, az egzotikus tengerek túl távolinak tűntek. A vidéki égbolt ugyanakkor olyan tiszta volt, hogy a csillagok tengere kárpótolt a Calypso kalandjaiért. A falu szélén, az Öreg-dombtól felnézve az égre a Tejút hömpölygött méltóságteljesen, és bár nem ismertem sok csillagképet, már akkor megfogott szépségük, a mélység és a távolság. A csillagok ott voltak a fejem felett, csak fel kellett nézni, a tengerek viszont sokkal elérhetetlenebbnek tűntek a szocialista Magyarországon, ahol azokban az időkben három évente lehetett „nyugatra” utazni. Így hát maradt az űrhajózás utáni vágyako-

zás. Ahogy iskolás lettem, máris csillagász szakkörben találtam magam. Beléptem a Csillagászat Baráti Körébe, egymás után olvastam el a főként szovjet szerzőktől származó tudományos-fantasztikus könyveket. Ciolkovszkij nevét olyan magától értetődő egyszerűséggel ejtettem ki, mint a szomszéd Rozika néniét. A szakkörön rakétát készítettünk, hogy elhagyjuk a Földet, távcöveket tervezünk és raktunk össze, és csüggtünk a híreken, amik az űrhajósokról tudósítottak. Úgy döntöttem, űrhajós leszek, vagy csillagász. Aztán ahogy teltek az évek, kiderült, hogy sem a fizika, sem a matematika nem az erősségem. Bár rengeteget tanultam, jó jegyeim voltak, rájöttem, hogy ez nem lesz elég az álmaimhoz. Szomorúan mondtam le arról, hogy egyszer úgy fogom látni a Földet, ahogy az Apollo-13 utasai. Az űrhajózás és a csillagászat a nagyon okosak kiváltsága marad – gondoltam.

Teltek az évek, a család sokat költözött. Megszakadt a kapcsolat a régi barátokkal, az új helyek és helyzetek túl sok energiát kívántak, hobbikra már nem maradt idő. A csillagászat háttérbe szorult, de megmaradt kedves emlékek, mint afféle első szerelem. Figyeltem a híreket a különböző expedíciókról, amelyek a Marshoz, a Merkúrhoz indultak, de a Voyagerek odüsszeiáját sem mulasztottam el. A kereskedelmi tévécsatornák megszaporodásával egyre több, csillagászattal kapcsolatos dokumentumfilm vált elérhetővé, és újra fellángolt az érdeklődésem a csillagászat iránt.

Ekkor történt, hogy munkából kifolyólag a Városmajor utcába vetett a sors, ahol a Budapesti Távcső Centrumban kezembem akad egy prospektus. Akkorra már elhatároztam, hogy valamiféle kézi látszó mégis csak kellene nekem, ha már igazi távcövet sohasem tudhatok magaménak. Itt találkoztam a Magyar Csillagászati Egyesület nevével. Ó, gondoltam, az egy nagyon elit hely

lehet, ahol a magyar csillagászok gyűlnek össze. De nicsak, észlelőszakkört hirdetnek olyan hétköznapi emberek számára, akiket érdekel a csillagos égbolt, csak be kell lépni a Magyar Csillagászati Egyesületbe. Talán én is részt vehetnék ebben?

A június 10-i napfogyatkozás közvetítése közben Molnár Péterrel, a Polarisban (Mizser Attila felvétele)

Július eleje volt, a szakkör szeptemberben indult. Alig vártam, hogy már ősz legyen, és végre belevethessem magam a csillagászat tudományába. De mivel az iskolai tanulmányok óta jó pár év(tized) eltelt, előtanulmányokat folytattam: minden, a kezem ügyébe kerülő csillagászzal kapcsolatos könyvet elolvastam. Táblázatokat készítettem a Naprendszerünkről és tagjairól, újra megismerkedtem a bolygókkal, különböző csillagászati alapfogalmakat próbáltam betanulni.

Eljött a szeptember, és izgatottan, de igen-csak félszegen jelentem meg a Laborc utcában, a Polaris Csillagvizsgáló észlelőszakkörében. Korábban csak egyszer jártam ott, a nagy Mars-közelség idején, de bevallom, a hatalmas tömeg miatt nem sokra emlékszem.

Első benyomásom nem sokat javított félszégemen. A kupola impozáns távcsöve, a szakkörösök, akik közül már többen bennfentesnek számítottak, és mintha saját nyelvet beszéltek volna, mind arra utaltak, ez az amatőrcsillagászat Parnasszusa. Az első szakkör megmutatta, mennyire nem tudok semmit. Röpködtek a szakszavak, alig győztem jegyzetelni. Katadioptrikus, kollimáció, jusztír, dichotómia, kromatikus aberráció, fler – te jó ég, ide szakszótár kell vagy egy másik diploma! –, de nem adtam fel. A szakkör vezetője, Hannák Judit és Molnár Peti már akkor felajánlotta segítségét, de én még akkor azon a szintem voltam, hogy kérdéseket is nehéz volt megfogalmaznom.

Aztán lassan belerázódtam a dolgokba. Szinte minden este csillagászokdtam: kiálltam az erkélyre, figyeltem a csillagokat, lassan megtanultam a csillagképeket. Szorgalmasan forgattam a Meteor csillagászati évkönyvet, megszereztem Az amatőrcsillagászok kézikönyvét és még jó pár alapművet. Szorgalmasan követtem a Csillagváros fórumait, néha még kérdezni is mertem már. Egyre gyakrabban töltöttem a Polarisban az estéket, ha lehetett, a távcsövek körül lábatlankodtam. Ezeken az alkalmon is nagyon sok ragadt rám, rengeteget tanultam mindenkitől. Lassan megszokták az „öregek” is, hogy mindig ott találnak, és idővel már a kupola melletti másik fontos helyre, az irodába is bejütöttem.

Lassan, szinte észrevétlenül része lettem a Polaris életének. Kissé átrendeztem a helyiségeket: a recepciót, a raktárt, ami hol jól, hol kevésbé jól sikerült. Sokszor kaptam olyan emaileket, amiben kerestek valamit, amit természetesen, máshová helyeztem át, vagy ami áldozatul esett sajátos logikájú rendszerezésemnek. Nagy munkával járt a Polaris-könyvtár katalogizálása Hannák Judittal és Molnár Péterrel, ami jó pár hónapot vett igénybe. Azóta persze bővült az állomány, ezért a munka folytatódik. Csinosítottuk is a Polarisot, ami, valljuk be, egy nőnek azért mégiscsak jobban megy, mint egy férfinak. Többször lefrissültek a falak, az észlelőterasz korlátja is új szintet kapott, újra

virágok kerültek a bejáráthoz. A festés a férfiak dolga volt, a virágok már a mi feladatunk. Lelkesedésem néha az idegeikre, néha az idejük rovására ment. Persze ötlete mindenkinek volt, sőt a megvalósításban is részt vett az egyre jobban összeszokott teljes Polaris-csapat. Így készült el Magyarország legszebb buszmegálló-távcsőtárolója és előtetője, valamint egy különálló kisebb, mozgatható távcsőházikó Zsíros Zoli tervezése jóvoltából.

kényelmes része lett a háznak. Milyen jó is lesz itt hűsölni forró nyári napokon! A kert megszabadult a mellig érő gasztól, az odvas fáktól, az elburjánzott cserjéktől. Az örökölt virágok mellé újak kerültek, mindenki hozott ide jó párat a számára kedves példányból. Szép itt a tavasz, szép itt a nyár.

Ha már Csillagtanya, csillagvizsgáló is dukál. A Millenáristól megvásárolt régi kupola hosszas és alapos előkészületek és nem minden nehézség után került a kert

Esti kupaktanács a Polaris irodájában. Milyen volt a mai bemutató? Milyen programmal készülünk legközelebb? Mit dolgozunk a Csillagtanyán? Balról jobbra: Zsíros Zoltán, Sárközi József, Molnár Péter, Mártha Zoltán és Török Tünde (Mizser Attila felvétele)

Sok minden várat még magára, de csak az időnek vagyunk híján, a kedvnek nem. Két éve új birtokkal bővült az egyesület: a Csillagtanya, mely végre saját tulajdonunk, sok munkát adott és ad még mindig az ott serénykedő önkénteseknek. Visszagondolva az első pár hónapra, nem gondoltam volna, hogy az ott ránk váró rengeteg munkát valaha is elvégezzük. Emlékszem rémületesre, amikor először láttam meg a korábbi tulajdonos lomokkal zsúfolásig telerakott szekrényeit, a teletömött szobákat, a hosszú évek alatt felhalmozott, de már felesleges tárgyakat, amelyek a kert egy részét is elborították. De ezzel is megbirkóztunk. A ház átalakult, felfrissült, a miénk lett. A régi pince előbb állagmegóvásban, majd csinosításon esett át, ma már szemnek kellemes,

dél-keleti részébe. Ma már olyan, mintha mindig is ott lett volna, szépen illik a tájba.

Sokat dolgoztunk, dolgozunk itt is, ott is, de a munka mellett az észlelésre is számunkra időt. Az óbudai éghoz viszonyítva a Csillagtanya égbolta irigylésre méltó, ahol olyan objektumok is szabadszemesekek, amelyekhez Budapestben legalább egy binokulár-ra szükség van.

Sok szép észlelési élményt köszönhetek az egyesületnek. Ahhoz képest, hogy pályafutásom kezdetén órákig keresgéltem egy-egy objektumot (horribile dictu, az első időkből még a Napot sem volt könnyű beallítanom!), ma már egyik kedvenc területem a Nap mellett a változócsillagok becslése. Az igazi változós tudja, hogy ide komoly égboltismeret kell, GoTo kizárva! Bár még

mindig csak az elején tartok ennek az észlelési területnek, azért próbálok rendszeresen foglalkozni vele. Az észlelés társaságban is jobban megy, így változózni is együtt szoktunk vagy a Polaris észlelőteraszán, vagy a Csillagtanya kertjében.

Mire emlékszem szívesen az elmúlt kilenc év csillagászati eseményeiből? Hosszú lenne felsorolni, így csak néhányat említek: részleges napfogyatkozás jó pár száz emberrel együtt az MTA székháza előtt, Merkúr-átvonalás, teljes holdfogyatkozás, Hold-Vénusz-Jupiter-együttállás, Perseidák egy nyári éjszakán, Geminidák csikorgó hidegben a Pilis-fetőről, életem első NLC-je a C/2020 F3 (NEOWISE) üstökösrel megkoronázva, az első Starlink konvoj, tarjáni tűzgömbök, Mars-közelség. Nem felejttem el az első pilantást, amit a Napra egy H α távcsőben vetettem, az Io árnyékát a Jupiteren, amikor először láttam a Szaturnusz gyűrűit, vagy amikor Bánfalvy Zoltán binobenzóval felszerelt távcsövében gyönyörködtem a Hold felszínében, amely olyan volt, mintha felette repültem volna el. Felejthetetlen volt.

Hasonlóan teltek napjaim a Polaris Csillagvizsgálóban egészen 2020 márciusáig. A hozzáink is elért koronavírus-járvány miatt ekkor bezárni kényszerült a csillagvizsgáló, mi is karanténba vonultunk. A kapcsolatot azonban továbbra is tartottuk, hiszen a természet, az égiek mozgása nem áll meg az emberiséggel ellentétben. Folytattuk ismeretterjesztő és virtuális közösségi munkánkat, majd amikor egy kicsit csillapodott a járvány, szigorú járványügyi óvintézkedések mellett, a bemutatókat is – de csak a teraszon. Azóta ismét fellángolt a fertőzés, újra zárni kényszerültünk. Egyre többen gyászolnak országszerte, egyesületünk is több tagját veszítette el. Nyugodjanak békében.

Immár kilenc éve, hogy először léptem át a Polaris küszöbét, és azóta a csillagvizsgáló második otthonomná vált. Kell egy olyan hely, ahol hasonló érdeklődésű emberekkel lehetünk, ahol nem az számít, hogy hány

évesek vagyunk, és hogy eggyel vagy két-tővel kezdődik a személyi számunk. Itt csak az számít, hogy mind szeretjük a csillagos eget, és minél több embernek szeretnénk ezt megmutatni. Az, hogy ezen kívül még másról is tudunk beszélgetni, csak még jobb.

Csillagászokdni mindenhol lehet, talán ez a legfontosabb, amit itt megtanultam. Nincs semmi kéznél? Semmi baj, figyeljük meg a Holdat vagy a csillagképeket; ha jó az ég, még szabadszemes kettősöket, változókat vagy akár mélyég-objektumokat is észlelhetünk. Van már egy kézi látsövünk, egy binokulárunk? Higgyük el, hogy kitarul számunkra a világegyetem, csak nézzünk fel vele a Tejút bármelyik területére, és vessük be magunkat a csillagok tengerébe! Ha pedig már van egy távcsövünk is, semmi sem állhat az amatőrcsillagász útjába.

A Magyar Csillagászati Egyesület idén ünnepli alapításának 75. évfordulóját. Vajon hány százezer embernek adta át a csillagászat szeretetét? Egynek biztosan, és emiatt mindig hálás leszek Mizser Attilának, aki miatt (többek között) változós névkódom van, Hannák Juditnak és Molnár Petinek, akik miatt elkezdtem „napészlelni”, Kárpáti Ádámnak és Jakabfi Tamásnak, akiktől a bemutatásokat és a távcső kezelését tanultam meg, Bánfalvy Zoltánnak, akihez, mint csillagászati lexikonhoz, bármikor fordulhatok – de hosszan lehetne még folytatni a sort!

Úrhajós és csillagász nem lett belőlem, de büszke vagyok arra, hogy amatőr igen, és ez a lehetőség mások előtt is nyitva áll. Amikor gyerekkoromban a falusi eget kémleltem, soha nem gondoltam volna, hogy egyszer nekem is lehetőségem lesz térben és időben utazni. Majd megérkeztem a Polaris Csillagvizsgálóba, ahol egy távcső segítségével távoli galaxisok meséltek az idők kezdetéről.

„Mélységes mély a múltnak kútja. Ne mondjuk inkább feneketlennek?”

Török Tünde